

EVOLUŢIA ECONOMICĂ

A

ŢARILOR ROMÂNEŞTI

INDRUMĂRI

IN

Politica Economică și Financiară

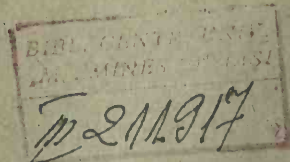
A

ROMÂNIEI

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA PROFESIONALA, DIM. C. IONESCU
9. – Strada Câmpineanu, — 9.
1920

Prețul Lei 2.50

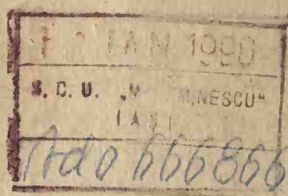

CUPRINSUL:

I. Indrumări în politica economică a României.

Pag.

II. Raportul General asupra Proectului de buget general al veniturilor și cheltuelilor Statului pe exercițiul 1920—1921 prezentat Adunării Deputaților.

INDRUMARI
ÎN
POLITICA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI*)

Domnilor Deputaţi,

În Parlamentul care a funcţionat scurtă vreme la Iaşi, în timpul retragerii noastre în Moldova, în Parlamentul care s'a alcătuit în vremea ocupaţiunii nemţeşti, precum şi în aceste două Parlamente din urmă, eşite din sufragiul universal, am asistat şi asistăm încă la judecarea unei întregi generaţiuni politice, atât din vechiul regat, cât şi de peste munţi.

Generaţiunea noastră cea tânără este invitată cu foarte multă stăruinţă să fie judecătorul generaţiunii premergătoare. Daţi-ne voie, d-lor, să refuzăm acest rol de judecător şi mai mult, să condamnăm aşà cum se cuvine pe acei din generaţiunea tânără, cari îndrăsnesc să-şi asume chiar rolul de acuzator.

*) Din discursul de răspuns la Mesaj ţinut în Cameră, publicat în „Monitorul Oficial" No. 85 din 18 Iulie 1920.

Știm că nu se poate cere unor oameni, cari au fost actori în cea mai mare dramă națională și cari au fost părtași la cele mai glorioase evenimente din istoria noastră națională, să-și uite frământările sufletești, să-și înăbușe ecoul luptelor cari s'au înrădăcinat atât de adânc în sufletul lor, încât îi vor urmări până în ultimele clipe ale vieții.

Dar le putem spune: Lupta noastră nu mai are obiectul luptei lor. Și atunci, cu adâncă recunoștință, față de toți aceia, cari s'au supralicitat în naționalism, după cum și noi astăzi ne supralicităm în democratism, cu adâncă recunoștință față de ei să închidem o pagină de istorie națională și să deschidem acum alta nouă. (Aplauze).

D-lor deputați, rolurile se schimbă acum, generația noastră, dintr'o generație de spectatori, devine o generație de actori într'o mare dramă socială în primul rând și ne privesc în acțiunea noastră atât aceia cari se duc, cât și aceia cari vin. Grija de căpetenie a noastră este ca să nu atragem regretele acelora cari se duc și nici să provocăm rătăcirile acelora cari vin după noi.

În primul rând, înainte de începerea acțiunii noastre, suntem datori să vedem împrejurările în cari suntem puși să lucrăm.

D-lor deputați, o criză morală, tot atât de intensă ca și criza economică, stăpânește lumea civilizată de astăzi. In urma sforțărilor supreme cari s'au făcut în cursul răsboiului, un gol se resimte în sufletele tuturor. Viața care începe după războiu nu răspunde nici pe departe așteptărilor acelora cari și-au potolit durerile în timpul războiului prin iluziunea, prin idealul unei vieți mai bune. Un ideal de viață nouă socială nu s'a plăsmuit încă, iar înapoi spre ce a fost nu mai merge nimeni, așa că astăzi pretutindeni domnește un fel de desorien-

tare morală, ideală, la conducători, iar massele sunt lăsate pradă unei desiluziuni cumplite. Așà se explică de ce acum luptele sociale se dau între cei cari nu vor altceva decât să păstreze o parte din rezultatele civilizației trecute și între acei, cari vor să dărâme totul, pentruca din haosul rezultat să iasă o lume nouă, de care momentan nu vor să se intereseze cum va fi. Și astfel, pe câmpul luptelor sociale, stau față în față oamenii ordinei din trecut, și oamenii desordinei momentane, în speranța unei ordine viitoare.

D-lor, când lipsește idealul unei vieți sociale, văpaia activității pentru un scop impersonal, desinteresat, se stinge, energia noastră sufletească se micșorează. Așà ne explicăm de ce azi zeci și sute de milioane de oameni nu sunt în stare să reziste la câteva mii sau zeci de mii de oameni, cum sunt bolșevicii, mânați momentan de o patimă din cele mai amorale. Popoarele din Europa trec astăzi în adevăr prin o asemenea criză, printr'un asemenea dezastru moral. Anarhia bolșevică s'a întins peste mai mult de jumătate din Europa, iar dezorientarea, desgustul la muncă și neîncrederea în statornicia raporturilor sociale existente, cari pregătesc anarhia, se infiltrează și în cealaltă jumătate.

Criza aceasta morală, generală, prinde neamul românesc, în momentul închegării unității lui naționale. Vântul care bate din afară aduce la noi nu numai germenii frământărilor sociale, dar aduce și arma cea mai modernă în luptă, aceia a celor învinși, cari n'au pierdut nădejdea redobândirii unei prăzi pierdute. Dacă opera noastră ar fi să reziste furtunilor, această operă va fi o operă de consolidare socială, da, dar ar fi în acelaș timp o operă de consolidare națională. Și sperăm, d-lor, că furia conflictelor sociale va fi temperată în su-

fletul fiecăruia, atât din majoritate, cât şi şi din minoritate, va fi temperată de fanatismul conservării noastre naţionale. (Aplauze).

§ 1. *Ordinea Socială.*

Dar, d-lor, pentru consolidarea socială, şi pentru consolidarea naţională, avem nevoie de ordine. Cuvântul acesta, a ajuns un cuvânt magic; nu avem hrană, nu avem îmbrăcăminte, fiindcă nu se munceşte, şi nu se munceşte, fiindcă nu este ordine; nu circulă trenurile sau nu funcţionează fabricile, fiindcă nu e ordine; s'a mers şi mai departe, nu este cinste în administraţia publică, fiindcă nu este ordine.

D-lor, ţara întreagă vrea ordine, şi lupta electorală din urmă, s'a dat pe această temă, şi triumful l-a avut acela care s'a crezut de popor că reprezintă mai bine ideia de ordine şi mai ales posibilitatea înfăptuirii ei. (Aplauze prelungite).

Dar, prin ordine, fiecare înţelege ceeace îi convine. Un partid, care are pretenţia de partid de guvernământ, e dator să lămurească ce înţelege prin ordine. Căci, d-lor, ordinea socială nu se poate confundà cu forţa armată, administrativă sau poliţienească, întrebuinţată pentru păstrarea tradiţiunilor sau pentru păstrarea situaţiei dobândite, sau, cine ştie, şi pentru recâştigarea unor situaţiuni pierdute. (Aplauze).

Dacă forţa armată singură intervine în conflictele sociale, ne găsim în acel moment al mişcărilor sociale, care se numeşte reacţiune ,după care urmează cu siguranţă contra-revoluţiunea şi cred că Parlamentul acesta nu este Parlamentul reacţiunii, dacă voim să înţelegem spiritul vremii .(Aplauze).

Ordinea socială durabilă rezultă numai din raporturile sociale juste, şi aceste raporturi sociale nu sunt cele din trecut şi nici întocmai acelea cari sunt azi. Revendicările masselor dinainte de război şi mai ales deziluzia ce o încearcă după război, ne impun o revizuire a raporturilor sociale existente, şi lucrul acesta nu cu scopul de a salvà pe naufragiaţii de eri.

Când omenirea întreagă suferă prefaceri adânci în constituirea ei organică, nu vom fi noi aceia cari să ne opunem la un mers firesc al lucrurilor. Prin urmare, ordinea socială ce voim să o statornicim, rezultă din opera noastră reformatoare. Şi înţeleggem mai bine decât înţelegeà d-l Inculeţ în discursul său de eri, această operă reformatoare şi datoria ce o avem ca ordinea socială să o statornicim prin această operă reformatoare a noastră.

D-lor, problemele de rezolvat, şi de multe ori şi soluţiunile de dat, ni se indică în adevăr de împrejurările reale ale vieţii, dar se înşeală amarnic acei reformatori improvizaţi, cari se lasă târâţi de interesele câtorva sau de concepţii materiale ori politice abjecte, pentru satisfacerea poftelor celor mai violente, în luptele vieţii.

Ordinea socială nu se poate statornicì prin măsuri sau legi izolate, cerute de câţiva oameni interesaţi; este nevoie de o concepţie economică şi socială de un sistem de reforme şi legiferări, şi această concepţie şi acest sistem nu se obţine nici prin impresiuni naive şi mai ales nici prin porniri pătimaşe de ură. (Aplauze prelungite).

D-lor deputaţi, în desorientarea de azi este nevoie ca fiecare să se pronunţe asupra ordinei sociale pe care vrea s'o statornicească. Care este această ordine? In cele ce voiu spune, mă voiu referì numai la câteva probleme de natură economică, cari ating temelia organizării noastre sociale.

§ 2. *Principiile organizației economice și sociale actuale.*

D-lor, stăm pe baza principiilor proprietății individuale și al libertății individuale, și cred că sunt foarte puțini în această Cameră, cari să se deosibească de noi în această privință. Dar, d-lor deputați, în înfăptuirea acestor principii, o lume întreagă ne desparte de individualismul absolut și de liberalismul clasic.

Admitem proprietatea individuală, întru atât, și garantăm această proprietate întru atât, întrucât o utilitate socială o cere. (Aplauze).

Alături de proprietatea individuală, se deschide un câmp larg pentru proprietatea socială, pentru proprietatea comunităților publice, și dacă această proprietate socială nu este până acum concretizată prin legi, ea va fi consfințită prin legiferările ce ni le propunem. Reglementarea posesiunii și utilizării izvoarelor de energie, cari ne duc la naționalizarea subsolului, reglementarea întrebuințării căderilor de apă și a gazelor naturale, ca bunuri publice, deschid un câmp larg de acțiune politicei noastre economice.

Modul de folosință ne impune crearea proprietății sociale a izlazurilor, conservarea și mărirea proprietății sociale a pădurilor.

In sfârșit, mecanismul funcționării vieții economice de astăzi, ne impune stăpânirea de către Stat și determinarea modului de întrebuințare a mijloacelor de comunicație de orice fel.

In afară de proprietatea socială, rămâne câmpul larg al proprietății individuale și noi nu confiscăm proprietatea individuală, nu stânjenim desvoltarea proprietății individuale, fiindcă nu confiscăm rezultatul muncii acumulate, cari sunt de esența

proprietății, și în această privință ne deosebim de socialiști.

In ce privește împărțirea pământului, care este unul din obiectele principale ale proprietății individuale, ceeace determină această împărțire, este maximum de folosință care se poate scoate de popor din rodnicia pământului. Și își fac o iluzie acei cari cred că se deosibesc de noi, ca fiind mai înaintați decât noi, în această privință. Cifrele de 100, de 200 sau de 500 hectare, cari s'ar pune ca maximum de întindere de pământ, lăsată în stăpânirea unui singur om, nu sunt cifre fatale pentru noi și nu ne vor împiedecà în opera noastră legislativă, care e menită să treacă peste ambițiunile locale, trecătoare și mai cu seamă peste anumite angajamente personale în lupta politică.

In orice caz, d-lor, este o naivitate să-și închipuie cineva că se poate creià un partid politic pe asemenea diferențe imaginare de cifre. (Aplauze).

In ce privește înfăptuirea celuilalt principiu al libertății individuale, suntem tot așà de departe de așà numitul liberalism clasic. Dela libertatea capitalistului de a exploatà pe salariați și dela libertatea salariaților de a murì de foame, cari erau principiile veacului trecut, am trecut la libertatea de acțiune și de desvoltare a claselor sociale.

Echilibrul social se menține prin contrabalansarea puterilor acestor clase sociale. Nu trebuie să ne ascundem realitatea, că există conflicte de clasă și că așà numita armonie socială absolută e o simplă ideologie.

Interesele claselor se ciocnesc între ele. Dar, d-lor, dela conflictele de clasă și până la întemeierea unui partid politic de clasă, e o distanță de netrecut. (Aplauze pe băncile majorității).

A întemeià un partid politic bazat pe o clasă,

însemnează a negà rostul unui partid politic, care e de a conduce un popor întreg, alcătuit din clase deosebite, între cari există diferenţe; însemnează a nimicì chiar acea clasă pe care se întemeiază partidul, pentrucă un popor modern nu poate trăì nediferenţiat în clase sociale. (Aplauze pe băncile majorităţii).

D-lor deputaţi, să trecem peste aceste diferenţe mai mult teoretice între partide şi să le lăsăm a fi un obiect al polemicilor noastre în afară de Parlament.

§ 3. *Politica economică mondială şi consecinţele ei.*

Să trecem la examinarea câtorva chestiuni de natură urgentă, cari se impun a fi rezolvate acum şi în primul rând la raporturile economiei noastre naţionale cu alte economii naţionale. Nu ne putem mişcà în vieaţa noastră internă, independent de vieaţa şi politica internaţională, chiar dacă am aveà mâinile complet deslegate de orice angajamente formale. Şi, politica mondială e azi aşà după cum ştie toată lumea, o politică economică.

Tehnica vieţii economice internaţionale a impus conducătorilor politicei mondiale preocuparea de acaparare a izvoarelor de energie, cari dau forţa motrice a întregului aparat economic. (Aplauze).

Intre aceste izvoare de energie sunt două principale, cari se pot transportà şi utilizà oriunde: cărbunele şi petroleul.

In ceeace priveşte politica mondială a cărbunelui, Anglia determină această politică. Ea porneşte dela interesele ei proprii şi modelează politica mondială după aceste interese. Pornind dela faptul că zăcămintele de cărbuni nu sunt inepuizabile în Anglia, ca şi oriunde, se tinde în politica economică

să se economisească cât mai mult acest izvor de energie. Şi atunci s'a ajuns să se transforme energia calorică a cărbunelui, în energie electrică, să se creieze pe tot întinsul ţării centrale electrice, cari să deà forţă motrice pentru toate întreprinderile răspândite în acea regiune.

Dar pentru a menţine eftinătatea acestui izvor de energie, de care depinde întreg viitorul economic al Angliei, se preconizează oprirea în principiu a exportului cărbunilor. Acest principiu determină politica Belgiei, a Statelor-Unite, a Franţei, ţările principale posesoare de cărbuni.

In ceeace priveşte petroleul, acest izvor de energie a dobândit acum un rol şi mai covârşitor, şi prin faptul că se găseşte în foarte puţine localităţi pe pământ în cantitate mare, căci în afară de America, în Europa se găseşte numai în Rusia şi România în cantitate mai mare. Sunt două grupe principale cari domină piaţa mondială a petroleului: Standard Oil şi Deutsch Royal Schel.

Aceste grupe se prefac în constituţiunea lor internă şi cad sub influenţa hotărîtoare a puterilor învingătoare prin războì, luându-se şi părţile cari înainte cădeau în zona de influenţă germană. Ei bine, d-lor, chiar în această prefacere a constituţiunii acestor grupe, care domină piaţa mondială a petroleului, avem interese româneşti de apărat şi trebuie să ştim să le apărăm, ca să nu fim surprinşi şi să ajungem să nu mai putem face nimic (aplauze); Căci cine stăpâneşte astăzi sursele de petrol, are dominaţiunea pe Mări şi Oceane, iar ţările cari nu năzuiesc la această dominaţiune a comerţului mondial, au în petrol izvorul de energie, forţa motrice pentru întreaga industrie a lor, şi în acelaş timp găsesc în petrol materia primă pentru o serie întreagă de industrii foarte răspân-

dite. Așà încât este o condițiune de vieață pentru noi să păstrăm stăpânirea acestor surse de petrol. (Aplauze prelungite). Și să nu ne lăsăm să fim încătușați în mișcările noastre în ceeace privește politica petroleului. Cred, d-lor deputați, că această chestiune nu va fi o piatră de încercare pentru nici un partid politic român, fiindcă nu partidele politice din țările străine, ci politica permanentă a puterilor mari, ne-a arătat calea pe care trebue să mergem.

In afară de aceste mărfuri, mai sunt două mărfuri internaționale, față de cari există aceeaș politică mondială: fierul și bumbacul.

Fierul este materia primă a instrumentelor de producție. Țările posesoare de fier, pot împiedecà crearea industriilor în țările cari n'au fier, sau pot să facă aceste industrii să depindă totdeauna de ele. Iar prin stăpânirea pieții mondiale a bumbacului, Anglia și America sunt în măsură să ia dela țările cari n'au acest produs, cele mai neprețuite bunuri ale lor.

Și atunci, d-lor deputați, politica mondială față de aceste produse, de cărbune, petrol, fier, bumbac, ne impune o anumită politică economică românească...

Cel puțin în epoca de tranziție după războî, și această epocă va durà, dacă nu mai mult, dar cel puțin tot atât cât a durat războiul mondial, nu ne este îngăduit să ducem politica porțiior deschise. (Bravo! aplause).

Noi nu putem lăsà ca în țara noastră, sub protecția statelor vecine, să vină întreprinderi de exploatare în cartelare sau în concurență.

§ 4. *Capitalurile streine în întreprinderile românești.*

Dar, d-lor deputați, chestiunea aceasta are nevoie de lămurire și consecințele acestea ale politicei mondiale ne duc la problema capitalurilor străine în întreprinderile românești.

Această chestiune a format un obiect de luptă politică o vreme îndelungată la noi.

Ea se pune și astăzi în România Mare sub o nouă formă și noi suntem siliți să luăm o atitudine în această chestiune, nu pentru a înscrie în programul partidelor această atitudine, sau pentru a pune pe fruntea oamenilor politici epitetul de vândut străinilor sau epitetul de trădător al intereselor noastre. Nu pentru aceasta, dar fiindcă împrejurările sunt așà de presante, încât administrațiile publice au fost silite până acum să ia măsuri cari au produs un adevărat haos în vieața economică, lăsând în unele cazuri înstrăinarea bunurilor naționale, iar în alte cazuri înlăturând orice participare a capitalurilor străine la întreprinderile românești, din cauza nestatorniciei politicei economice.

In România Veche, în principiu erà absurdă lupta dusă împotriva capitalurilor străine sau a excluderii desăvârșite a capitalurilor străine din întreprinderile românești. Dovadă că erà absurdă, este faptul că, deși această luptă s'a dus timp îndelungat, deși cei cari au dus lupta au guvernat timp îndelungat, cu toate acestea în cele mai mari din industriile noastre, cum de ex. în industria petrolului, până înainte de război nici 10 la sută nu erà capital românesc, iar în alte industrii, cum de pildă, industria forestieră, nici atât.

Totul se reduceà numai la o critică platonică

de opoziţie a guvernului ţării, împotriva unei puteri care se ridică deasupra puterii politice.

In România Mare, în principiu, s'ar puteà exclude capitalurile străine din întreprinderile româneşti, dacă nu acum, cel puţin mai târziu. Cu toate acestea, eu nu sunt pentru excluderea capitalurilor străine din întreprinderile româneşti, ba, dimpotrivă, eu cred că trebuie să facem apel la capitalurile străine ca să vină să ia parte la întreprinderile româneşti.

Şi facem acest apel pentru un motiv foarte simplu. Pe deasupra vieţii economice interne, se ridică o vieaţă economică internaţională, la care suntem datori şi suntem siliţi să luăm parte, chiar când nu am vrea. Această vieaţă economică internaţională are tehnica ei, care se schimbă din moment în moment; iar odată cu schimbarea tehnicei se schimbă şi raporturile de valoare dintre bunuri, şi cine întârzie, nu face cea mai bună valorificare a bunului său.

Şi acum, când neamul românesc s'a unit şi este chemat să contribuie la vieaţa mondială, culturală şi materială, nu ne este permis să ne izolăm mai cu seamă nu ne este permis să nu facem maximum de valorificare a bunurilor noastre.

Dar, d-lor deputaţi, spunând acestea, nu devin teoreticianul internaţionalismului şi nici susţinătorul intereselor străine la noi; căci ştie toată lumea că în mecanismul producţiunii de azi avem nevoie de instrumente de producţiune, dintre cari pe unele ni le-am puteà face în 5 sau 10 ani de zile, iar pe altele niciodată.

Sub această formă a instrumentelor de producţiune, facem apel la capitalurile străine, ca să vină să se asocieze cu capitalurile româneşti investite

în mâna de lucru, în conducerea parțială și în materiile prime.

Proporția în care să se investească va fi dată prin natura firească a lucrurilor, iar nu a proporției artificiale, care niciodată nu se poate înfăptuì. (Aplauze).

Trebue să insist, d-lor deputați, asupra unui fapt. Nu cerem și nu apelăm la capitalurile străine să vină în întreprinderile românești, pentru a ne atrage simpatia de care am aveà nevoie pentru motive fiscale. Nu precupețim bunurile noastre, pentru împrumuturi publice. Gospodăria Statului nostru trebuie s'o ducem noi singuri și dacă nu putem s'o ducem noi, ne-o vor luà alții și ne vor duce cu siguranță la robie. Atracțiunea capitalurilor străine nu se dă decât prin beneficiile pe cari le asigură întreprindrile economice românești și nu prin alte atracțiuni de altă natură.

§ 5. *Conducerea întreprinderilor economice. Cointeresarea.*

Trec, d-lor deputați, la o chestiune care e mai mult de ordin intern, dar care se pune în toate țările azi și are importanță mai mare chiar decât raporturile noastre cu străinătatea. E vorba de conducerea întreprinderilor economice. Chestiunea e așà de mare, încât ea atinge chiar bazele organizațiunii economice de azi, și de modul cum se conduc întreprinderile economice, depinde conservarea actualei ordine sociale și economice, sau schimbarea ei cu o altă ordine. Mă voiu ocupà acum numai de o anumită latură a acestei chestiuni.

Față de desechilibrul produs de organizațiunile capitaliste. s'a lansat ideia, mai cu seamă la noi, și anume la noi în teorie și în practică, s'a lansat

și aiurea, însă mai mult în teorie: ideia participării Statului în conducerea și uneori și la beneficiile întreprinderilor private. E vorba de așà numitele cointeresări.

D-lor, această chestiune a fost odată o armă de luptă politică, a fost un epitet degradator și a devenit mai de curând un fel de panaceu universal de vindecarea tuturor rănilor și uneori și de potolire a tuturor poftelor. (Aplauze).

Promotorii și propagandiștii acestei idei s'au speriat ei singuri de perspectivele rezultatelor unei asemenea idei, dar, în lipsă de orientare în această chestiune, s'a introdus sentimentalismul și aprecierile personale, subiective, în judecata concepțiunilor și organizărilor economice și s'a spus atunci că cointeresarea e foarte bună ca principiu, cu condițiune să fie aplicată de oameni corecți.

Ei bine, d-lor, acestea sunt naivități cari nu ne pot reține. O concepțiune sau o organizare economică e bună atunci când nu dă putința manifestării unei necorectitudini omenești, care să rămână nepedepsită. Cred că în această privință e o lipsă totală de orientare și suntem dominați încă de empirismul cel mai periculos.

Vorbesc dintr'o convingere care e mai presus de orice interes de partid.

D-lor deputați, e adevărat că împrejurările reale ne impun ca Statul să participe la conducerea și uneori chiar la beneficiile întreprinderilor particulare, e un adevăr pe care nimeni nu-l poate contestà. Dar Statul nu se poate asocià la toate întreprinderile și nici nu poate să-și deà toate bunurile sale la întreprinderi, la asociațiuni particulare, căci atunci s'ar puteà întrevede perspectiva ca serviciile publice să fie arendate la societăți particulare și poate și o perspectivă mai urîtă în viitor, *ca*

administrațiunile publice să devină oficii de plasare a capitalurilor private, iar funcționarii publici să fie transformați în agenți de distribuțiune a acțiunilor, și aceasta este un rău, d-lor.

Eu mă opresc aici asupra acestei chestiuni, pentrucă în acest Parlament se va mai discută în curând această chestiune și cred că o vom discută cu toții, și majoritate și minoritate, fără nici o patimă politică, pentrucă e o chestiune care se ridică deasupra intereselor de partid. (Aplause pe băncile majorității).

§ 6. *Organizarea muncii.*

D-lor, în strânsă legătură cu conducerea întreprinderilor economice, este chestiunea organizării muncii. Pe acest teren avem aproape totul de creat și nu mai putem să întârziem, întrucât în România Mare este pe cale să se creieze, să se întemeieze și să se desvolte o mare industrie națională.

Dar faptul că nu avem nimic până acum creiat este un avantaj, căci vom puteà să facem tot ce este mai bun, neîmpiedecați de vreo rutină. In această privință vom urmà căile pe cari le-au urmat țările industriale cele mai desvoltate și vom merge până la capătul drumului pe care au mers ele. Când garantăm proprietatea individuală, proprietatea instrumentelor de producție, atunci nu putem să lăsăm pe salariat în luptă cu capitalistul, căci în această luptă salariatul va fi înfrânt într'o luptă inegală. Dar iarăși să nu-și închipuiască cineva că se pot introduce, se poate opune capitalistului o forță exterioară, în afară de factorii producțiunii. Pentru a se obține echilibrul puterilor cari contribuesc la alcătuirea unui contract de muncă sau la alcătuirea condițiunilor muncii, este ne-

voie ca salariaţii să se prezinte asociaţi în faţa capitalistului posesor al instrumentului de producţiune. Şi după cum garantăm proprietatea individuală, proprietatea instrumentelor de producţiune, tot astfel trebuie să garantăm şi asociaţiunea profesională. Nu este îngăduit capitalistului să trateze în mod izolat cu un lucrător, cu un salariat; fiecare trebue să aparţie unei asociaţiuni profesionale, sub o formă reprezentativă oarecare şi care să constituie, să formeze şi o persoană juridică responsabilă.

Pe acest teren, d-lor, au un câmp de acţiune camerele muncei, consiliile mixte de ateliere — şi rog pe d-nii deputaţi cari s'au speriat rândul trecut de aceste consilii să nu se mai sperie; este opera cea din urmă a legislaţiunii uvriere; în anul trecut, ţări înaintate ca Germania, Anglia, Elveţia şi ţara aceea a experienţelor sociale cele mai înaintate, Australia, au introdus aceste consilii mixte de ateliere, aşà numitele consilii muncitoreşti.

Consiliile mixte de ateliere, asociaţiile profesionale, au un câmp larg de activitate pe acest teren. In cazurile de conflicte de muncă, intervine instituţiunea arbitrajului şi a conciliaţiunii; arbitrajul obligator în întreprinderile publice sau de interes public şi facultativ în întreprinderile particulare. In aceste întreprinderi particulare, greva este şi trebuie să fie considerată ca un mijloc de luptă profesională şi trebuie să fie reglementată ca atare, pentrucă greva menţine totdeauna cumpăna dreaptă între revendicări şi între posibilităţi. Ceeace se dobândeşte prin grevă în întreprinderile privaie, sunt puncte câştigate şi pentru întreprinderile publice, unde greva nu poate să fie socotită ca o armă de luptă profesională, fără să devie în acelaş timp o armă de luptă politică.

Așà dar, prin camerele muncitorești, prin consiliile de ateliere, prin asociațiile profesionale sau prin instituțiunea arbitrajului, se creiază astăzi, sub ochii noștri, un drept nou, care consfințește raporturile sociale noui, drept care nu se aseamănă cu dreptul clasic. Acest drept nou este garanția ordinei sociale nouă.

D-lor deputați, din aceste câteva cuvinte asupra problemelor cari ni se impun spre rezolvat astăzi, se vede că avem o operă mare de împlinit și generația noastră e silită să mai aducă jertfe noui, pe lângă cele pe cari le-a mai adus până acum, pentrucă generația noastră este, cum foarte bine a spus un amic bun al meu din această Cameră, este în adevăr o generație de jertfă, și tocmai pentru aceasta se constituie măreția ei istorică.

§ 7. *Situația financiară și politica comercială.*

Statul nostru, prin războiu, a fost adus la limita din urmă a existenței sale. O datorie publică de peste 10 miliarde, la care se va mai adăugà o datorie publică tot atât de mare prin alipirea ținuturilor românești. Războiul a adus o diminuare a producțiunii, care a avut ca rezultat o diminuare a resurselor de venit ale Statului. In afară de aceasta, s'a produs, o deplasare enormă de avuții dela o clasă socială la alta, fără ca această deplasare să fie urmată de o acomodare a sistemului de impunere. In sfârșit, cheltuelile Statului pentru cele mai elementare din misiunile lui de azi, se ridică la cifre fantastice.

Până acum, în timpul războiului și după războí, am trăit numai din împrumuturi și cu fiecare împrumut ne depărtam de posibilitatea unei echili-

brări bugetare. Această politică trebuie să înceteze, căci dacă nu va încetà, vom merge la un dezastru sigur. Bugetul de anul acesta va fi ultima sforţare a unei politici financiare, pe care trebuie să o încheiem; el va da ocaziune să vedem multe răni, pe cari trebuie să le lecuim şi poate unele perspective de politică financiară viitoare.

Ţin însă, d-lor, de astădată, să insist asupra unei situaţiuni, care îngreuiază refacerea noastră financiară şi mai ales asupra încurcăturilor, pe cari de doi ani de zile le provoacă o politică comercială nefastă. E vorba de situaţia valutară. Nu insist acum asupra cauzelor cari au făcut să se deprecieze valuta noastră naţională şi cu ea munca şi tot avutul nostru. Ţin însă să accentuez că s'a prevăzut şi în mod formal s'au luat măsuri pentru prevenirea acestui dezastru, cu care am început să ne obişnuim. Măsurile nu au fost aplicate, deşi au fost luate formal. S'a făcut o lege a valutei, care a fost făcută şi în alte ţări înaintea noastră şi în unele ţări după noi. Dar nici aceasă lege nu s'a aplicat. S'a încercat a se inaugurà de către Stat o politică a devizelor, în locul politicei aurului, pe care nu o mai puteam urmà. Legea èxistă, nu e abrogată, dar nu s'a aplicat.

S'a încercat, în sfârşit, organizarea exportului, acomodată cu împrejurările anormale de astăzi, dar aplicarea ei ne-a adus la un dezastru şi mai mare, întrucât s'a sustras fără utilitate din economia naţională o mare rezervă de acoperire valutară şi s'a lipsit şi Statul de venituri însemnate.

D-lor deputaţi, ar fi o zdruncinare a idealismului, de care este însufleţită această Cameră. Ar fi o sdruncinare a hotărîrii tuturor de a lucrà pentru înfăptuirea unor legi, cari—printr'o fatalitate politică, care nu e numai a zilei de astăzi, — nu s'au

aplicat, ori s'au aplicat rău. Și nu la aceasta vreau să contribuesc.

Am voit să încheiu seria gândirilor mele, prin amintirea acestor câteva fapte cunoscute de mai puțini, pe cari le-am spus pentru a fi cunoscute, decât mai mulți, pentru ca să luăm odată hotărîrea în acest Parlament, să rupem cu practicile vieții politice trecute și să introducem o eră nouă în vieața politică a țării noastre. (Aplauze).

RAPORTUL GENERAL

ASUPRA

PROIECTULUI DE BUGET GENERAL

AL

VENITURILOR ŞI CHELTUELILOR STATULUI

PE EXERCIŢIUL

1920—1921

PREZENTAT ADUNARII DEPUTAŢILOR

DE

Prof. Dr. I. N. ANGELESCU

Domnilor Deputaţi,

Bugetul, care s'a prezentat de d. ministru al finanţelor, Adunării Deputaţilor în această sesiune, arată o sumă de 6.090.920.000 lei la venituri şi 6.600.000.000 lei la cheltueli, încheindu-se cu un deficit de 509.080.000 lei.

Comisiunea bugetară, examinând bugetele prezentate de diferitele departamente, a făcut reduceri de cheltueli aproape fără nici o însemnătate. Pentru ce nu s'au putut realiză economiile, pe cari ni le impuneà situaţia financiară de azi, se va vedeà din expunerile următoare.

Toate reducerile ce s'au făcut de comisia bugetară la cheltuelile mai puţin utile au fost atribuite unor ser-

vicii publice, care au astăzi un rol precumpănitor în asigurarea vieţii Statului: instrucţia publică şi armata.

In bugetul Ministerului Instrucţiunii Publice, fără a se depăşì sumele prevăzute la cheltueli, s'au adus oarecari îmbunătăţiri ale salariilor corpului didactic de toate gradele, păstrându-se raporturile existente dintre salarii. In afară de aceasta, toate reducerile de cheltueli realizate dela diverse departamente, în sumă de aproape 50 milioane lei, au fost trecute la Ministerul de Războì, spre a se mărì fondul prevăzut pentru alocaţia de hrană a trupei.

Cu aceste mici modificări, bugetul pe 1920—21. ne arată 6.115.920.000 lei la venituri, 6.625.000.000 la chettueli şi un deficit de 509.080.000 lei.

Pentru a înţelege situaţia financiară a Statului, aşa cum rezultă din acest bilanţ pentru a se cunoaşte cât mai bine lacunele bugetului ce prezentăm şi mai ales pentru a se întrevedeà mijloacele de consolidare a finanţelor publice, voiu face o scurtă expunere a problemelor, pe cari le pune acest buget, indicând în anumite cazuri şi soluţiunile ce se impun. Nu mă voiu rătăcì pentru aceasta în lumea teoriilor de politică economică generală şi nici nu voiu alunecà pe panta utopiilor financiare, care ameţesc pe impresionişti în timpuri critice.

Bugeţul ce se prezintă acum împrăştie numai negura ce acopereà starea gospodăriei noastre publice şi ne dă putinţa să vedem realitatea. El este însă numai preludiul unei drame, ai cărei eroi n'au apărut încă pe scenă. Primul act al acestei drame financiare va fi bugetul anului 1921/22, pe care vom începe să-l pregătim din primele zile ale sesiunii noastre din toamna aceasta.

Cu această stare de spirit trebuie să examinăm bugetul pe anul 1920/21.

1. Rezultatele gestiunii financiare dela 1916 până la 1920.

Dela 1916 și până acum nu s'a mai prezentat Adunării Deputaților nici un buget general al Statului și reprezentanții națiunii n'au putut să cerceteze situația generală financiară și să voteze legile de prevedere și preîntâmpinare a crizei financiare prin cari am trecut și sub apăsarea căreia încă ne găsim. O gestiune financiară totuș a avut loc, iar astăzi primim ca moștenire împovărată, rezultatele acestei gestiuni din curs de 4 ani, plini de sbuciumări, și moștenirile naționale nu se primesc nici odată sub beneficiul de inventar.

Acum se prezintă un buget al Statului, care nu are numai importanța obișnuită de a stabili o ordine în gospodăria publică, dar are și o importanță istorică. E cel dintâi și cel mai însemnat act politic privitor la constituirea Statului tuturor Românilor uniți acum într'un singur popor. Cetăţeanul din toate ținuturile românești va da contribuția lui pentru Statul român, iar Statul român va face cheltuelile pentru serviciile publice puse, la dispoziția locuitorilor din tot cuprinsul României Marii

Bugetul acesta încheagă unitatea Statului român, iar prin drepturile și îndatoririle reciproce ce impune fie cărui cetățean, el cimentează și unitatea sufletească.

Dar, în afară de aceasta, bugetul care se prezintă Adunării Deputaților, mai are însemnătatea că marchează sfârșitul unei politici financiare pe care România veche a dus-o multă vreme. Prin dificultățile ce se scot la iveală de acest buget, prin neregulile isvorâte din lipsa de sistematizare în organizarea administrativă a țării, prin chiar apăsarea nedreaptă a sarcinelor publice asupra unor clase sociale mai mult decât asupra altora, lipsuri cari nu sunt opera zilei de azi, ci opera unui lung șir de ani din trecut, bu-

getul acesta încheie o epocă în istoria financiară a României și impune o reformă radicală a finanțelor noastre.

Bugetul din 1916—17, care s'a prelungit de formă de mai multe ori până la 31 Martie 1920, se prezentă la venituri cu 645.719.300 lei și la cheltueli cu aceeaș sumă. Bugetul ce se prezintă de astădată Adunării Deputaților arată 6.115.920.000 lei la venituri și 6.625.000.000 lei la cheltueli, adică sume de zece ori mai mari decât în 1916—17. O parte din această urcare este naturală, iar o parte este impusă de împrejurări nefirești, dar totuș mai presus de puterea oricăror guverne, de a le schimbă

Prevederile făcute în bugetul 1916—17 nu s'au efectuat nici la venituri, nici la incasări, așa cum se fixaseră în buget. La jumătatea anului bugetar am intrat în războiul mondial, și efectul imediat a fost o reducere a incasărilor și o mărire a plăților. De acea pe exercițiul 1916—17 s'au incasat 379.000.000 lei, în loc de 646.000.000 lei, și s'a ordonanțat pentru plățile necesare suma de 1.027.000.000 lei, adică mai mult cu 400.000.000 lei decât se prevăzuse în buget, dându-se astfel naștere la un deficit bugetar de 650.000.000 lei.

In anul următor, 1917—18 s'a prelungit bugetul anterior, dar rezultatul a fost și mai deosebit de prevederi, în primul rând pentru faptul că în anul 1917—18 n'am avut de administrat decât Moldova, restul țării fiind ocupat de armatele dușmane. Astfel s'a incasat pe seama exercițiului 1917—18 suma de 187.000.000 lei și s'a ordonanțat suma de 787.000.000 lei, adică a rezultat un deficit de 600.000.000 lei.

Ca formă, bugetul din 1916—17 s'a prelungit și pentru anul 1918—19, dar de fapt, realitatea n'a corespuns cu bugetul fictiv, incasările au fost mai mici și plățile mai mari. Intrucât, în toamna anului 1918,

armatele de ocupație străine au fost gonite din Muntenia și Oltenia, incasările au fost mai mari ca în 1917—18, și anume, au atins cifra de 419.000.000 lei, dar cheltuelile au fost și mai mari ca în anii precedenți, mai ales că în cursul acestui an administrația noastră s'a întins și în Basarabia. Cifra ordonanțărilor a fost de 1.646.000.000 lei.

In exercițiul 1919—20 sumele cheltuite au fost enorme și pentru procurarea lor s'au epuizat aproape toate mijloacele cunoscute: s'a ordonanțat pe seama acestui exercițiu suma de 4.127.000.000 lei. Cu această sumă s'au satisfăcut cerințele armatei și administrației civile din vechiul regat, Basarabia, Ardeal, Bucovina și Banat. Incasările acestui exercițiu au fost de 1.140.000.000 lei, dintre care 53.000.000 lei proveniți din incasările din Basarabia, iar restul din vechiul regat, deoarece din Ardeal nu a intrat ca venit la Stat nici o sumă. Deficitul acestui exercițiu financiar a fost prin urmare de 2.987.000.000.

Așa dar, în cursul celor patru exerciții bugetare, până la 31 Martie 1920, s'au incasat ca venituri la Stat aproximativ 2.125.000.000 lei, zic aproximativ, fiindcă în scriptele Ministerului de Finanțe nu sunt date definitive, iar descărcarea de gestiune financiară de către Parlament, conform legii, n'a fost făcută până acum, pentruca cifrele să poată fi socotite ca definitive. Față de aceste incasări, s'a ordonanțat suma de 7.587.000.000 lei pe seama celor patru exerciții bugetare din urmă. Luăm suma ordonanțărilor, deoarece datele definitive asupra plăților nu sunt încă adunate și centralizate. Suma ordonanțărilor și a plăților nu sunt însă prea deosebite.

Rezultă, prin urmare, că s'a plătit peste incasări suma de 5.462.000.000 lei.

Ca formă, sumele ordonanțate în plus s'au trecut

fie ca credite bugetare suplimentare și extraordinare, ceeace a făcut ca bugetul exercițiului 1916—1917 prelungit mereu, să fie absolut fictiv, fie ca credite, extra-bugetare, și anume: 3.282.000.000 lei credite extra-bugetare și restul credite extraordinare și suplimentare bugetare.

In fond, deficitul de aproape 5 și jumătate miliarde a fost acoperit prin împrumuturi succesive, și anume:

Imprumutul Național 1916	realizat	333.000.000	lei.
„ Unirii 1919	„	310.000.000	„
„ la Banca Națională cu 1% .	„	1.000.000.000	„
„ „ „ fără d. .	„	1.500.000.000	„
„ „ „ cu 0.50%.	„	1.000.000.000	„
„ pe bonuri de tezaur interne.	„	300.000.000	„
		5.543.000.000	lei

2. Buget ordinar și buget extraordinar.

Bugetul care se prezintă acum este o oglindă fidelă a unei situațiuni anormale, dar reale. Un amestec de legi financiare din diverse timpuri, fără o unitate și adesea fără să prezinte echitatea care se cere în așezarea contribuțiilor asupra cetățenilor, ne dă isvoarele veniturilor bugetare. O administrație publică neînchegată si neunificată, adesea cu cadre inutile din alte administrații de stat, ne impune cheltueli peste limitele cele mai raționale. Dar nici una nici alta nu se pot schimbà dintr'o dată, și le moștenim acum ca sarcini de lichidat ale României Mari.

Acest buget ne înfățișează bugetul ordinar. In România veche, în mod normal am avut numai un astfel de buget, și am fi putut continuà această practică și în România Mare, dacă n'am fi purtat războiul unirii noastre și dacă n'ar apăsà asupra noastră sarcini directe sau indirecte ale acestui război. De aceea vom aveà să lucrăm de aci înainte, cel puțin atâta vreme

până se vor termină urmele războiului ce am purtat, cu bugete extraordinare, alături cu bugetele ordinare.

Imprejurări de natură externă ne obligă să amânăm depunerea unui proect de buget extraordinar, până în sesiunea următoare, când e sigur că vom şti pe ce putem contà din distribuţia sarcinelor impuse celor învinşi în răbzoiul mondial. Suntem conştienţi însă că şi acest buget extraordinar, care trebuie să aibă în vedere între altele repararea pagubelor cauzate de război şi refacerea utilajului economic al ţării, nu poate fi acoperit decât tot prin sacrificiile noastre, dintre cari unele se vor repartiză asupra generaţiei de azi şi altele se vor repartiza direct şi indirect asupra generaţiilor viitoare.

3. Cheltueli iraţionale din cauza lacunelor administrative.

Organizarea administrativă a României Mari a trebuit să pornească fireşte dela sâmburele administrativ al României vechi. Dar vechea noastră administraţiune a fost şi ea dezorganizată prin război.

In timpul războiului cele mai multe din funcţiile normale ale Statului au încetat şi altele nouă au devenit necesare. Pentru aceste funcţiuni nouă s'au creat servicii nouă, fără ca vechile cadre ale serviciilor existente să dispară.

După încetarea războiului s'au impus Statului activităţi nouă şi acomodate împrejurărilor. Pentru împlinirea lor s'au creiat organe nouă administrative.

Nimic din ce a fost n'a dispărut, deşi obiectul activităţii nu mai există, şi astfel avem astăzi administraţii fosile, pe lângă cele nouă şi active.

In afară de aceasta, din cauza nestatorniciei politice după război şi mai ales din cauza lipsei unui plan ge-

neral de refacere şi consolidare a ţărei, s'au creat multe servicii publice pentru aceaş misiune, uneori s'a făcut aceasta chiar în cuprinsul aceleiaş administraţii.

In sfârşit, Statul a fost nevoit să-şi asume roluri, pe care nu le are în mod permanent şi a creat şi pentru aceste acţiuni sporadice şi trecătoare, servicii publice obişnuite. In loc ca aceste servicii să trăiască prin ele însăşi şi să dispară odată cu terminarea activităţii lor, ele se permanetizează şi sunt trecute în cadrele permanente administrative şi în bugetele ordinare.

La toate aceste anomalii se mai adaugă în bloc administraţiile provinciilor româneşti alipite, deşi în multe cazuri cadrele administraţiei centrale sunt lărgite astfel încât să facă faţă nevoilor administrative ale ţării întregi.

Prin urmare, din examinerea amănunţită şi comparativă a bugetelor diverselor departamente, se poate constată cadre administrative inactive, fosile, organe administrative duble cu aceeaş misiune, servicii accidentale şi trecătoare permanentizate şi administraţii provinciale moştenite, neîncadrate într'o administraţie unitară, prevăzându-li-se alocaţii bugetare globale.

Toate aceste anomalii trebuesc înlăturate pentruca să nu mai punem pe umerii cetăţenilor sarcini inutile pe lângă marile sarcini necesare.

In acest scop este nevoie de întocmirea unui plan general de organizare sistematică, economică şi socială a ţării întregi, plan care să se execute într'un timp mai îndelungat de un organ public, care să nu fie supus fluctuaţiunilor politice şi să aibă un caracter de legislaţie administrativă, nu de administraţie,

In cele mai multe cazuri, miniştrii cei competenţi—nu vorbim de alţii—au fost ei însîşi prizonierii cerinţelor politice, ori ai rutinei administrative. Experienţa ne-a arătat că opera de reorganizare administrativă a unui

ministru s'a mărginit la crearea de nouă servicii, chiar dacă cele existente au devenit inutile, iar în ce privește coordonarea serviciilor diverselor departamente și reducerea celor dublate, au fost rari miniștrii de finanțe, cari au încercat-o și aproape nici unul n'a răușit s'o înfăptuiască.

§ 4. Bugetul și statutul funcționarilor publici.

Inainte de război am avut să suferim de „plaga funcționarismului". Invățământul nostru, în cea mai mare parte, nu dădeà decât postulanți la funcții publice. Imprejurările de acum, după război, au făcut ca oferta de servicii pentru funcțiunile publice să nu mai fie așa de mare. Se pare însă, că organele administrative superioare găsesc satisfacție și mândrie într'o pletoră de funcționari, chiar când ar fi inutili. Și astfel se observă un fenomen curios: administrațiile publice duc o luptă de concurență între ele și cu întreprinderile private pentru dobândire de funcționari. Pentru a triumfà în această luptă, administrațiunile publice superioare au rupt orice norme privitoare la numirile și avansările funcționarilor. Și astfel asistăm la numiri de funcționari superiori, șefi de serviciu ori inspectori în diverse administrații dintre tinerii cu studiile neterminate, fără vreo pregătire de specialitate sau administrativă, ori la numiri de directori, subdirectori și șefi de servicii într'o administrație dintre impiegații ori subșefii de birou ai altor administrații publice. Și din examinarea statelor de personal s'a ajuns ca numărul funcționarilor superiori dela şefii birourilor în sus, să fie mai mare decât al celor inferiori.

Intr'o astfel de situație este foarte greu să se facă o egalizare de salarii pentru funcțiile de acelaş grad din toate administrațiile publice. Această egalizare nu

există nici în administrațiile centrale. Câtă vreme la baza recrutării și avansării funcționarilor nu sunt nici titlurile studiilor, nici vechimea, justificarea însăși a cererii de înfăptuire a egalizării salariilor în funcțiunile echivalente este greu de susținut.

Pentru înlăturarea acestor greutăți de natură administrativă și mai ales de natură bugetară, se impune alcătuirea unui statut general al funcționarilor publici.

5. Necesitatea introducerii controlu'ui bugetar preventiv.

Prevederile bugetare sunt întrecute mai totdeauna în cursul exercițiului bugetar și dacă la vreun articol nu s'a epuizat în anul bugetar, ele se consumă cu repeziciune în ultimele zile. Nu există nici o instituțiune de stat care să controleze ordonanțările în limitele acestor credite bugetare ordinare, să judece utilitatea lor și eventual să le împiedice. De aceea nu există economii din creditele bugetare.

Mai mult decât atât, s'a introdus o practică periculoasă în finanțele publice prin adăugirea unui articol special în buget, cu sume enorme rezervate, întitulat: *Fond pentru deschidere de credite suplimentare și extraordinare bugetare.* E un nou buget global, care se distribuie între diversele articole bugetare, ori se dă numai la un articol, fără ca Parlamentul să fi avut putința să judece dacă alocațiunile atribuite unui anumit serviciu sunt necesare sau nu.

După dispozițiile ministerelor sau diverselor servicii ale lor, se încep lucrări speciale din credite bugetare globale, extraordinare sau suplimentare, uneori din diverse articole dela Cap. «Material». Odată lucrările începute, se angajează diurniști, cari dublează personalul serviciilor și se fixează diurne la funcționarii existenți, creându-se pentru anumiți funcționari o si-

tuaţie privilegiată, prin plăţi lunare, cari adesea sunt mai mari decât salariul bugetar. Nici pentru astfel de cheltueli nu există o instituţie care să exercite un control preventiv.

Pentru înlăturarea abuzurilor ce s'ar face cu creditele suplimentare şi extraordinare bugetare; pentru împiedicarea lucrărilor neautorizate, care angajează cheltueli bugetare; pentru evitarea ordonanţărilor inutile din alocaţiuni bugetare nedefinite, este nevoie să se instituie controlul bugetar preventiv, fie printr'o reorganizare şi lărgire a atribuţiunilor Inaltei Curţi de Conturi, care în activitatea ei actuală a ajuns să aibă un rol platonic, fie prin crearea unei instituţii speciale cu atribuţiunile arătate. Numai astfel s'ar puteà pune o ordine în cheltuelile publice şi Parlamentul ar fi în măsură să aibă o privire în gestiunea financiară a Statului.

6. Natura cheltuelilor ordinare în bugetul pe 1920—1921.

In mare parte, şi din cauza dezordinelor semnalate, cheltuelile Statului se ridică la cifre foarte mari, care nu ne-ar sperià, dacă cel puţin ar satisface necesităţile cele mai imperioase ale Statului.

Iată cum se împart aceste cheltueli pe departamente:

Ministerul de Război	Lei	950.772.230.—
„ Finanţe	„	1.527.778.171.27
„ Instrucţiei	„	655.208.468.—
„ Cultelor	„	131.063.918,65
„ de Interne	„	702.650.854.—
„ Lucrărilor Publice	„	420.882.353.—
„ Comunicaţiilor	„	1.162.081.540.—
„ Justiţiei	„	203.400.000,—
„ Domeniilor	„	132.357.360,79
„ Industriei	„	106.315.855,—
„ de Externe	„	20.982.175,—

Președinția consilului de miniștri	Lei	4.110.829,—
Comitetul agrar	„	89.175.748,80
Ministerul Muncii	„	24.428.785,—
Subsecretariatul Refacerii	„	12.317.670,—
Fond pent u deschideri de credite	„	481.474.041,49
Total . . .	Lei	6.625.000.000,—

Cu aceste prevederi bugetare, Statul nu-și propune să-și îndeplinească cele mai urgente misiuni ale sale.

In primul rând avem nevoie de o sforțare imensă pentru a da pregătirea necesară elementelor tinere chemate să iă parte la vieața economică și socială de astăzi. In ținuturile alipite, în special, această necesitate e o condiție de vieață. Un plan vast de educație și instrucție națională și profesională, trebue conceput și inaugurat dela început. Construcția de școli de toate gradele și toate specialitățile, prevederea lor cu personalul didactic necesar, trebuie să fie cele dintâi preocupări ale unei guvernări prevăzătoare. Infăptuirea unui astfel de program face parte din activitatea ordinară a Statului și cheltuelile necesare trebuie să se prevadă în bugetele anuale ordinare. In bugetul ce se prezintă aceste cheltueli nu sunt trecute, ci sunt lăsate pe seama bugetului extraordinar, și nu se puteà face altfel deocamdată.

De asemenea, nu putem așteptà și nu putem lăsà pe seama altora refacerea și completarea utilajului economic care cade în sarcina Statului. Drumuri, poduri, căi ferate, materialul rulant, etc. sunt obiectele lucrărilor publice, după un plan de înfăptuire împărțit pe un timp determinat și ca atare intră în cea mai mare parte în bugetul ordinar. Altfel am ajunge să întreținem cadre administrative inactive, în cazul când am lăsà toate aceste lucrări pe seama unui buget extraordinar și când acest buget n'ar puteà fi acoper t.

Tot între cheltuelile periodice ordinare ar trebuì

să fie prevăzute și fondurile necesare pentru cercetări, explorări, pentru drenări, irigațiuni și canalizări cari nu sunt altceva decât investițiuni treptate de capitaluri, menite să mărească capacitatea de producție a țării și să procure și isvoare de venituri publice, cu atât mai necesare cu cât vechiul sistem al veniturilor publice din domenii este pe cale să dispară.

Tocmai pentrucă cheltuelile menționate aici nu sunt prevăzute în bugetul ordinar, ci sunt lăsate pe seama bugetului extraordinar, cifrele prevăzute la cheltuelile bugetului ordinar sunt îngrijitoare.

Situația pe care o înfățișează bugetul ordinar nu este însă opera zilei de azi, ci este rezultatul unei politici financiare tradiționale, în ce privește cheltuielile și câtă vreme nu se vor luà măsuri de felul acelor propuse în acest raport, cu privire la introducerea unei ordine în cheltuelile publice, nici un guvern nu se va puteà oprì de pe povârnișul periculos pe care mergem.

7. Prevederile bugetare cerute de datoria publică.

Dar dacă cheltuelile menționate aici pot fi trecute și în bugetul extraordinar, cu condiția ca acest buget să existe și să fie acoperit, este însă o cheltuială care, prin natura ei, este periodică, fixă și matemeticește stabilită pentru fiecare an: este anuitatea datoriei publice. Această anuitate nu este trecută decât parțial în bugetul ordinar.

Inainte de a examinà aceasră chestiune, iată care este situația datoriei noastre publice, formal contractată până acum, și exceptând datoria publică rezultată din alipirea noilor ținuturi românești, după angajamentele internaționale ce ni se impun:

DATORIA PUBLICA LA 1 APRILIE 1920

IMPRUMUTUL	Data emisiunii	Data stingerii	Capital nominal imprumutat		Capital rămas de amortizat la 1 Aprilie 1920		Anuitatea pe 1920—1921	
Datoria consolidată								
Calea ferată Suceava-Iaşi-Roman-Botoşani . .	1871	1960	51 535.640	—	49.461.877	70	3.865.173	86
Rentă 4% internă 1889	1889	1933	32.500.000	—	18.491.600	—	1.575.902	—
" " externă 1889	1889	1933	50.000.000	—	29.079.000	—	2.424.050	—
" " " 1890	1890	1924	274 375.000	—	100.803.000	—	16.652.920	—
" " " 1891	1891	1935	45.000.000	—	27.808 000	—	2.182.120	—
" 5% internă 1894	1894	1938	6.500.000	—	4.796.500	—	366.525	—
" 4% externă 1894	1894	1939	120.000.000	—	84.602.500	—	5.818.750	—
" " " 1896	1896	1940	90.000.000	—	66.928.000	—	4 364.250	—
" " " 1898	1898	1950	180.000.000	—	160.832.000	—	7.937.240	—
" perpetuă pentru şcoalele din Braşov . .	—	perpetuă	962.500	—	962.500	—	38.500	—
" 5% externă 1903	1903	1943	185.000.000	—	156.762.000	—	10.739.825	—
" 4% " A. B. 1905	1905	1946	100.000.000	—	86.694.000	—	5.032.020	—
" " " convertită 1905	1905	1946	424.613.000	—	368.114.500	—	21.366.970	—
" " " 1908	1908	1940	70.000.000	—	60.245.500	—	3.927.950	—
" " pentru cumpărare de păduri . . .	1910	1950	13.000.000	—	13.000.000	—	520.000	—
" " internă 1910	1910	1950	44.199.000	—	41.063.000	—	2.235.590	—
" " externă 1910	1910	1950	128.000.000	—	118.057.500	—	6.474.280	—
" 5% pentru izlazuri 1910	1910	perpetuă	20.000.000	—	20.000.000	—	1.000.000	—
Imprumuturile pentru căile ferate judeţene . .	1911	1946/49	39.490.000	—	35.548 852	05	2.176.985	60
Renta 4½ externă 1913	1913	1953	250.000.000	—	242.758.000	—	13.531.926	25
Imprumutul naţional 5% 1916	1916	1956	400.000.000	—	400.000.000	—	20.000.000	—
" unirii " 1919	1919	1959	900.000.000	—	900.000.000	—	45.000.000	—
Noul împrumut intern " 1920	1920	1960	1.000.000.000	—	1.000.000.000	—	50.000.000	—
			4.425.175.140	—	3.986.008.329	75	227.230.977	71

Datoria flotantă							Dobânzi	
Interese 1% la împrumutul Banca Națională pe bonuri de tezaur	—	—	1.600.000.000	—	—	—	16.000.000	—
Interese 6% pe bonuri de tezaur în Italia lire italiene al pari	—	—	10.012.500	—	—	—	600.750	—
Interese 5% pe bonuri de tezaur în Anglia, lire sterline al pari	—	—	1.300.000.000	—	—	—	65.000.000	—
Imprumut la Banca Națională pe bonuri de tezaur fără dobândă	—	—	1.500.000.000	—	—	—	—	—
Noul împrumut la Banca Națională pe bonuri de tezaur cu dobândă de 0,50%	—	—	1.000.000.000	—	—	—	5.000.000	—
Imprumut la Banca Belgo-Argentină de frs. 25.000.000 al pari	—	—	25.000.000	—	—	—	2.500.000	—
Imprumut bonuri de tezaur interne 5% diferite scadențe	—	—	400.000.000	—	—	—	20.000.000	—
Imprumut bonuri de tezaur emise în străinătate în lire sterline, franci, dolari și pesetas pentru ravitaiere al pari și Biuroul Britanic . .	—	—	1.300.000.000	—	—	—	65.000.000	—
Imprumut acordat de guvernul francez . . .	—	—	10.000.000	—	—	—	500.000	—
Bonuri de tezaur pentru cumpărare de locomotive din Filadelfia, plătibile în 5 ani, capital și interese 3.250.000	—	—	17.387.500	—	—	—	2.432.719	90
			7.162.400.000	—	—	—	177.033.469	90

Am intrat în războiu cu o datorie publică internă şi externă de aproximativ 1.600.000.000 lei şi eşim din războiu cu o datorie publică internă şi externă, contractată formal de peste 11 miliarde lei. Din această datorie, aproape 4 miliarde lei formează datoria consolidată şi 7.102.000.000 lei datorie flotantă.

La această datorie se adaugă aproximativ 10 miliarde cota care va reveni ca datorie publică pentru Ardeal, Bucovina şi Basarabia din datoriile publice ale Statelor la care au aparţinut. Apoi se mai adaugă cel puţin 5 miliarde la Banca Naţională pentru retragerea coroanelor şi rublelor. Prin urmare, vom avea o datorie publică de peste 25 miliarde lei.

Momentan ni se impune astfel cea mai mare problemă financiară din câte s'au pus politicei noastre financiare: consolidarea datoriei flotante de peste 7 miliarde, atât internă cât şi externă, precum şi plata anuităţilor şi dobânzilor datoriei externe.

In ce priveşte consolidarea datoriei publice interne, o parte este urgentă, altă parte mai poate fi amânată.

Consolidarea datoriei publice externe este actuală, dar ea depinde de raporturile ce se pot stabili momentan între noi şi Statele creditoare.

Ceeace ne apasă acum mai greu, şi împiedică chiar prevederile precise bugetare, sunt anuităţile datoriei consolidate externe şi dobânzile datoriei flotante externe.

In bugetul care se prezintă pentru acest an, se prevăd sumele cerute pentru plata anuităţilor şi dobânzilor, dar aceste sume nu corespund întru nimic realităţii şi presupun dela început că nu sunt prevăzute pentru aceste plăţi. Sumele sunt calculate pe baza cursurilor al pari între valuta noastră şi valutele ţărilor creditoare nouă şi se ştie cât suntem de departe acum de această situaţie.

Fireşte că cea mai bună soluţie nu era să ne pre-

vadă sumele în lei, socotite pe cursul real mediu al pieței, în scopul de a cumpără valuta străină pe acest curs și a face plățile datorate. Dar iarăși nici prevederile bugetare pentru acest scop nu însemnează propriu zis o acoperire a cheltuelilor necesare.

Și atunci acoperirea rămâne de făcut. In această privință sunt două posibilități:

a) Imprumuturi externe pentru plata anuităților și dobânzilor datoriilor contracte în străinătate și eventual și pentru consolidarea datoriilor externe flotante;

b) Valorificarea de către Stat a unora din produsele noastre exportabile, în vederea procurării valutelor străine, de cari avem nevoie, ceeace are ca rezultat o anumită politică a prețurilor în interior.

Dintre aceste două soluții, prima nu depinde numai de voința noastră, deși e cea mai simplă și mai comodă. A doua soluție este mai complexă, dar depinde numai de noi și dă dovada putinței de a ne menț ne independența economică.

Era nevoie de aceste observrțiuni, pentrucă o mare parte din sarcinele bugetului ordinar, rezultate din datoria publică, rămâne să fie trecută în bugetul extraordinar, pentru o bună regulă a gospodăriei publice.

8. Anomaliile actualului sistem de impunere. Evaluarea veniturilor.

In fața unei astfel de situațiuni reale a cheltuelilor găsirea mijloacelor de acoperire bugetară se prezintă ca o încercare destul de îndrăsneață, în împrejurările date.

Sistemul nostru de impozite, destul de învechit și complicat, a devenit în urma încorporării sistemelor de impozite ale ținuturilor alipite un adevărat labirint, în care nici firul Ariadnei nu ne mai poate conduce cu siguranță. Iată câteva exemple:

Impozitul funciar rural se bazează în vechiul regat

pe venitul constatat în modul cel mai rudimentar, prin recensămintele fiscale periodice care în situaţiunea de acum sunt de două ori întârziate. In Ardeal şi ţinuturile alipite care aparţinuseră Ungariei, impozitul funciar pe pământ se bazează pe venitul cadastral, a cărui evaluare datează dela 1875; iar în Bucovina pe venitul cadastral evaluat la 1880. In Basarabia, Statul nu încasează aproape nimic ca impozit asupra pământului (de abia 0,26 bani de diseatină), în timp ce zemstvele şi volostele au până la 36 lei de diseatină.

Acest impozit funciar nu a fost respectat nicăieri în cursul războiului, şi mai ales după război. In Ardeal impozitul a fost mărit ca imitaţie a impozitului mărit în Ungaria, dar nu pe o cale legală, din care cauză nu toate direcţiile financiare l-au aplicat. In Bucovina cota eră de 22,7°/₀ asupra venitului cadastral, s'a scăzut în 1914 la 19,3°/₀, s'a adăugat 80°/₀ în 1917 şi apoi alte sporuri, aşa că astăzi cota este de 38,84°/₀, plus zecimile cari se ridică la 27,4°/₀ sau în total aproape 65°/₀ asupra venitului cadastral, dar tot acel stabilit la 1880. In vechiul regat impozitul funciar pe pământ s'a mărit în 1920 cu 3/4 din impozitul înscris în roluri înainte de 1915 şi cu jumătate din această cotă la impozitele înscrise în roluri după 1915.

Intrucât un principiu elementar de impunere este ca cetăţenii unei ţări să contribue la sarcinele Statului proporţional cu veniturile lor, în cazul veniturilor egale, trebuiă să se găsească un mijloc ca fiecare proprietar de pământ să plătească pentru aceeaş întindere, de aceeaş calitate şi productivitate, cam acelaş impozit. Şi, astfel, s'au mărit cotele de impunere a venitului cadastral până la anomalia de a înghiţi întreg venitul cadastral; astfel în Bucovina s'a mărit cota până la 98,94°/₀ din venitul cadastral, ceeace echivalează cu 12°/₀ din venitul actual şi astfel s'ar apropiă de im-

pozitul dublat în vechiul regat la un venit actual.

Dar operațiile nu se termină aci. In ținuturile alipite se plătește și un impozit general pe venit, care se suprapune impozitului special pe venitul sau produsul pământului. Și atunci, la echivalarea teoretică, matematică, ce se face, trebuie să se țină seama și de partea adaosă în impozitul general pe venit de venitul pământului, urmând ca acestea să atragă o scădere a cotelor de impunere asupra evaluărilor cadastrale.

Și mai este încă ceva. In vechiul regat, pornindu-se dela un principiu modern în impunerea cetățenilor de a contribui la sarcinele Statului, un reprezentant al Statului patriarhal, reprezentantul tipic al conservatorismului, a scutit de impozit pe toți posesorii unei întinderi de pământ mai mici de 6 ha, voind să vadă în aceasta, scutirea de impozite a așa numitului minimum de existență. Fără să ne ocupăm de această erezie financiară, trebuie să constatăm că în ținuturile alipite proprietarii cu mai puțin de 6 ha plătesc impozite și acest fapt constitue un factor nou, de care trebue să ținem seamă în echivilarea impozitelor. Această echivilare se poate asemănà, după cum se vede, cu o mare problemă algebrică de gradul n, cu un număr x de necunoscute!

Aceeaș complexitate ne-o prezintă și impozitul funciar pe proprietățile urbane, precum și patentele sau darea de câștig pe clase din ținuturile alipite.

Pe de altă parte, întâlnim între impozitele directe în vechiul regat, impozitul personal si impozitul asupra salariilor, cari nu există în ținuturile alipite, unde întâlnim, între altele, impozitul progresiv pe venit în toate aceste ținuturi; impozitul suplimentar la venitul general și impozitul asupra câștigurilor de război numai în Ardeal și Bucovina, în afară de alte impozite mai puțin însemnate.

Este un sistem de impunere absurd; dar cine ar

îndrăsni să afirme că putea să fie înlăturat la alcătuirea bugetului de acum?

In sistemul acesta de impunere, s'au făcut evaluările necesare, ţinându-se seamă de felul impunerii, de mărirea impozitului, de cifra populaţiunii în diverse regiuni ale ţării, dar şi de imperfecţiunile actuale ale administraţiei financiare. Prevederile bugetare la venituri trebue să fie apreciate în acest cadru.

După aceste prevederi am ajunge să avem anul acesta la venituri suma de 6.181.000.000 lei şi anume:

Impozite directe	461.000.000
„ indirecte	1.900.890.000
Drepturi de timbru şi înregistrare	575.250 000
Monopolurile Statului	1.035.000.000
Servicii publice	1.651.120.000
Domeniile Statului	164.355.000
Subvenţiuni	29.187.000
Ministerul de Finanţe	99.888.400
„ „ Interne	30.758.000
„ „ Justiţie	17.588.000
„ „ Externe	500.000
„ „ Domenii	14.182.000
„ „ Industrie	117.636.000
„ „ Războí	1.415.000
„ „ Lucrări Publice	4.272.000
„ „ Cultelor	12 878.600
	6.115.920.000

9. Principii conducătoare în reforma impozitelor existente.

Inainte de război, în vechiul regat, recursesem în totdeauna la impozitele indirecte pentru a procura resursele cerute de nevoile Statului. Mersesem pe această cale destul de departe. In bugetul din 1916/17, la 100 lei venituri provenite din impozitele indirecte, în înţelesul larg, nu numai în înţelesul ce se dă la rubrica «*Venituri indirecte*» din buget, deabia aveam

13 lei venituri din impozitele directe. Şi se ştie că impozitele indirecte isbesc aproape în mod egal pe cel sărac, ca şi pe cel bogat, ba uneori chiar mai greu pe cel sărac. O politică financiară de dreptate socială cere ca Statul să se reazime mai mult pe impozitele directe, care pot fi repartizate după normele proporţionalităţii şi progresivităţii.

Ei bine, în bugetul pe care îl prezentăm acum Adunării Deputaţilor, am fost siliţi să păstrăm sistemul trecut. Din cauza necesităţii de a face apel la fiecare impozit din cele existente şi de a-l mărì până la limita maximă ce o poate suportà, raportul între veniturile provenite din impozitele directe şi indirecte este şi mai defavorabil. La 100 lei proveniţi din impozite indirecte, deabia avem $8^3/_4$ lei proveniţi din impozite directe.

Greutăţile financiare după războiu au impus şi altor State să facă un apel larg la impozitele indirecte. Dar acesta nu e un motiv ca să nu ne oprim la vreme de pe acest drum, şi în reforma financiară să nu ne îndreptăm spre impozitele directe.

Oricare guvern ar fi la conducerea Statului, el nu se va puteà sustrage necesităţilor imperioase ale vremii. Intre acestea cităm:

1. Statul nu se va puteà lipsì de niciunul de impozitele existente, care aduce un venit însemnat, chiar dacă el ar călcà întrucâtva principiile de dreptate ideală în materie de impunere. Cel mult, Statul va căutà ca sarcina care apasă greu pe o categorie de cetăţeni să fie echivalată printr'o apăsare tot atât de grea a celorlalte categorii. Despre o uşurare de impozite nu poate fi vorba decât la acei oameni politici, cari nu se gândesc că vor fi vreodată chemaţi să aibă răspunderea conducerii Statului.

2. Statul va fi silit să facă apel mai larg la monopolurile fiscale, nu atât prin mărirea veniturilor din

actualele monopoluri, cât prin crearea altor monopoluri.

3. Domeniile Statului, sub forma lor de până acum, fiind pe cale să dispară, este o condiție de existență pentru Stat, în împrejurările date, să știe să-și creeze și mărească veniturile din drepturile regaliene ce i le indică zi cu zi noua organizație economică.

Veniturile acestea sunt incomparabil mai mari decât veniturile vechilor domenii, și ele singure sunt menite să ușureze treptat sarcinele financiare grele ce apasă asupra masselor.

4. Suprapunându-se actualelor impozite directe, radical schimbate, mai ales în ce privește impunerea capitalului mobiliar, este nevoie să se introducă impozitul progresiv pe venitul general. Nu trebuie să ne facem iluzii prea mari, pentru moment, asupra rezultatelor acestui impozit, care nu e un impozit pentru vremuri anormale și nu are efect într'o organizație de stat neunificată și neconsolidată. Pe măsură însă ce acest impozit va prinde rădăcini, pe aceeaș măsură impozitele directe se vor transformă în impozite complimentare pe venitul fondat.

10. **Bugetul extraordinar și posibilitatea acoperirii lui.**

Aceste principii de politică financiară momentană presupun următoarele:

a) Credința că suntem în măsură să trecem criza financiară ce ne apasă prin propriile noastre puteri;

b) Inaugurarea sistemului unui buget ordinar, deosebit de cel extraordinar. Principiile menționate mai sus se referă numai la bugetul ordinar.

Intr'o astfel de situație, vederile tuturor se îndreaptă asupra bugetului extraordinar. Acest buget este menit să aducă repararea tuturor pagubelor de războí, refacerea utilajului economic al Statului și participarea la refacerea utilajului economic privat, precum și lichi-

darea unora din datoriile contractate și neconsolidate în timpul războiului. Acest buget ar trebuì să arate la cheltueli sume de zeci de miliarde. Pentru a face posibil un astfel de buget va fi nevoie să se alcătuiască dela început un plan bine determinat de acțiune al Statului, în așa fel ca cheltuelile și, deci, acoperirea lor, să fie repartizate pe mai mulți ani.

Cu ce vor fi acoperite cheltuelile necesitate de bugetul extraordinar?

Nu sunt decât două căi:

1. Imprumuturile publice;
2. Impozitele extraordinare și èxcepționale.

La împrumuturlle publice interne s'a făcut apel prea mult pentru acoperirea cheltuelilor curente ale Statului, așa încât pentru câtăva vreme orice nouă împrumuturi publice interne nu vor mai dà sume însemnate. Trebuie menționat în acelaș timp și faptul că o datorie publică de aproape 25 miliarde, cât va rezultà după unificarea valutei și după aplicarea Tractatului cu Austria și Ungaria, este o sarcină destul de mare ce se lasă asupra generațiunilor viitoare.

Imprumuturile externe mari nu s'ar puteà face acum decât în condiții foarte grele, iar în genere orice împrumut extern prin anuitătile lui, influențează atât de mult balanța plăților, încât ar menține o depreciere perpetuă a valutei noastre naționale.

Pentru a face față angajamentelor financiare ce avem față de străinătate, ne este destul să înaugurăm o politică rațională de devize în folosul Statului. Prin această politică vom aveà putința să lichidăm angajamentele și chiar să aducem în țară tot ce trebuie pentru refacerea utilajului economic. Nu insist mai mult asupra acestei chestiuni, care nu e numai de politică financiară, dar este mai mult o chestiune de politică economică generală.

Aşa fiind, singura resursă principală de acoperire a cheltuelilor bugetului extraordinar rămân numai impozitele extraordinare şi excepţionale, care în momentul de faţă, pe lângă misiunea fiscală, mai au şi o misiune de reparaţie şi justiţie socială.

Intre aceste impozite se pot menţionà: Impozitul pe plusvaluta bunurilor mobiliare şi imobiliare, care devin obiect de transacţiuni; impozitul pe câştigurile de războì; confiscarea în favoarea tezaurului a averilor nejustificate, făcute de funcţionarii publici civili şi militari de orice categorie.

Cu aceste norme de conducere în politica noastră financíară, finanţele publice se vor consolidà şi criza va fi trecută cu uşurinţă prin propriile noastre puteri

Domnilor deputaţi,

Bugetul ce se prezintă acum Adunării Deputaţilor, cu toate lacunele inerente situaţiunii reale căreia îi corespunde, este un început de realizare a programului expus. Cu ajutorul Camerei, singura în măsură să reziste pornirilor spre cheltueli prea mari, observate în ultimele decenii la conducătorii departamentelor, vom puteà, în sesiunea ordinară dela toamnă, să înlăturăm lacunele menţionate ale bugetului şi să intrăm pe adevărata cale a însănătoşirii finanţelor publice, odată cu alcătuirea bugetului pe anul următor. Dar de astă data bugetul ne arată o supremă sforţare de a introduce o ordine financiară în momentul prefacerii şi nestatorniciei administrative dela începutul vieţii de stat a României Mari.

Aşa fiind, rog Adunarea Deputaţilor să voteze bugetul prezentat, cu încrederea că face primul pas în opera de consolidare economică a ţării.

Raportor general, **Prof. Dr. I. N. Angelescu.**

CARȚI APARUTE

în biblioteca Analelor Statistice și Economice

No. 1 *Dr. George N. Leon*, Dreptul de expropriere prețul 2 lei.
No. 2 *Prof.. Dr. I. N. Angelescu*, Actualități finaciare Prețul 2 lei.
No. 3 *Dr. George N. Leon*, Problema financiara și Chestiunea Banului. Lucrare premiată de Academia Română. Prețui 2,50 Lei.
No. 4 *Ing. Gr. Fieroiu*, Măsurarea și cadastrarea terenurilor expropriate. Prețul 1 leu.
No. 5 Criza de aprovizionare în România. Cuprinde probleme economice de actualitate: Criza de producțiune și de transport inflațiunea monetară și chestiunea valutei, cu articole semnate de: *Dr George N. Leon, Alex. Cusin, Dr. M. Zahareanu, Ing. I. G. Vidrașcu, P. Iconomu, Ing. Alex. Dinopol, Ing V. Alimănișteanu, Dr. Ernest Ene, Ing. D. St. Emilian, Ing. A. Topliceanu, Ing. Cesar Popescu.* Prețul 4 lei.
No. 6 Necesitatea reorganizării statisticii judiciare — în deosebi a celei criminale, *E. C Decusară* Dr. în Drept dela Paris. Prețul 1,50 lei.
No. 7 *Prof. Dr. I. N. Angelescu.* Politica economică a României Mari. Prețul 1.50 lei.
No. 8 *Dr. George Mantu*, Taylorismul sau organizazarea științifică a muncii. Prețul 2,50 lei.
No. 9 *Dr. George Mantu*, Proprietatea mică și exproprierea față de producție. Prețul 2,50 lei.
No. 10 *Prof. Dr. I. N. Angelescu*, Indrumări în politica economică și financiară a României. Prețul 2,50 lei.

DE ACELAŞ AUTOR:

1. Principii de metodă și regularități statistice, 1912.
2. Kriminalitätsbewegung in Rumänien in den letzten 35. Jahren, 1912.
3. Despre mortalitate, 1912.
4. Origina răzeşilor şi moşnenilor, 1909.
5. Mai mult idealism, 1910.
6. Cooperația și socialismul în Europa (lucrare premiată de academia Română), 1913.
7. Asigurările sociale în statele moderne (lucrare premiată de Academia Română), 1913.
8. In jurul scrierii «Cooperația și Socialismul în Europa», 1914.
9. l'Évolution du commerce extérieur de la Roumanie, 1914.
10. Le Mouvement coopératif en Roumanie, 1914.
11. Cunoașterea și conducerea pieții economice, 1914.
12. Cunoașterea și conducerea pieții, economice, ediția II, 1915.
13. Agricultorii și repartizarea pământului în 1913, 1914.
14. Istoria comerțului universal în legătură cu istoria economică și cu istoria culturii popoarelor, 1915.
15. Începuturile capitalismului modern, 1915.
16. Istoria luptelor pentru expansiunea economică (secolul 16—20), 1915.
17. Das Gleichgewicht der im Arbeitsvertrag mitwirkenen Kräfte und die moderne Auffasing des Arbeitsvertrags, publicat în Jubiläums Festschrift pentru Lujo Brentano, 1915.
18. Puterea economică şi puterea politică, 1916.
19. Le commerce extérieur et l'industrie nationale de la Roumanie, 1916.
20. Avuția națională a României, 1916.
21. Problema financiară, 1918.
22. Actualități financiare.
23. Evoluția economică a țărilor românești.
24. Politica economică a României Mari.
25. Histoire Économique des roumains. Génève, 1919.
26. Indrumări în politica economică și financiară a României, 1920.

29815.— Tip. Profesională, Dim. C. Ionescu, str. Câmpineanu, 9.